אליבא דרבי אליעזר כו"ע לא פליגי. כלומר מאן דאמר מתה ודאי כרבי יהושע אמר ולא כרבי אליעזר דאליבא דרבי אליעזר ליכא למ"ד מתה כיון דלגבי עבודותיו אמר פסולות למפרע ודאי אין זה כהן: כי פליגי אליבא דרבי יהושע. כלומר אין אנו צריכין לומר מ"ד בעלה כרבי אליעזר ולא כרבי יהושע דאליבא דרבי יהושע ליכא למימר דפליגי: פועל ידיו תלה. עבודותיו כשירות אבל לענין שאר דבריו אינו כהן: טעה יואב. בדרשא דמעה מזבחי תקחנו ולא מעל מזבחי וכסבור דהיינו מעל מזבחי: מזבח בית עולמים. דכתיב מזבחי המיוחד לי: ה"ג והוא תפס במזבח של במה תורה אור.

אילן שהוא לפניס מכנגד החומה ולפניס כלפיס. חימה דכשילהי כילד לוגין (פסחים דף סה: וש"ס) אמרי' (ה) דגגות לא נתקדשו ואם כן (הוי) מעשר שני אין אוכלין על החומה וי"ל דמיירי שעשאן מוטעין שאין כהן ת"כבר' דלא חשיבי והוי כאילו עומדת בחוץ כנגד הקרקע עוד יש לומר דמיירי [לפני'] באילן שעשאן מרוכין וחויר ירושלים כירושלים: לימור

אליבא דרבי אליעזר כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי אליבא דר' יהושע: מאן דאמר מתה כרבי יהושע ומאן דאמר בטלה עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דכתיב "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה" *אפי' חללין שבו, אבל הכא אפי' רבי יהושע מודה: נגמר דינו וכו': אמר רב יהודה אמר רב שתי טעיות טעה יואב באותה שעה דכתיב "וינס יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח" טעה "שאינו קולט אלא גגו והוא תפס בקרנותיו טעה שאינו קולט אלא מזבח בית עולמים והוא תפס מזבח של שילה אבי אומר בהא נמי מיטעא טעה: טעה שאינו קולט אלא כהן ועבודה בידו והוא זר היה, אמר ריש לקיש שלש טעיות עתיד שרו של רומי לטעות דכתיב "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה" טועה שאינה קולטת אלא *בצר והוא גולה לבצרה טועה שאינה קולטת אלא שוגג והוא מזיד היה טועה שאינה קולטת אלא אדם והוא מלאך הוא. אמר ר' אבהו ר' אמר ר' יוחנן ערי מקלט לא נתנו לקבורה דכתיב "ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חייתם" לחיים נתנו ולא לקבורה מיתיבי "שמה" "ישם תהא דירתו שם תהא מיתתו שם תהא קבורתו" רוצה שאני דגלי ביה רחמנא: כשם שהעיר קולטת "וכו' ורמינהו "וישב בה" יבה ולא בתחומה אמר אביי לא קשיא "באן לקולט באן לדור, לדור "תיפוק ליה "דאין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה, לא מגרש עיר ולא עיר מגרש אמר רב ששת לא נצרכה אלא למחילות: רוצח שיצא חוץ לתחום וכו': "ורצח" "ורצח גואל הדם את הרוצח" "מצוה ביד גואל הדם איך (ה) גואל הדם רשות ביד כל אדם דברי רבי יוסי הגלילי, ר' עקיבא אומר רשות ביד גואל הדם וכל אדם (ו) חייבין עליו מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי: מי כתיב אם רצח, ורבי עקיבא, מי כתיב "ורצח, אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל הדם והרגו, נהרג עליו, כמאן לא כר' יוסי הגלילי ולא כר"ע: הוא דאמר כי האי תנא דתניא ר' אליעזר אומר "עד עמדו (ג) לפני העדה למשפט מה ת"ל: לפי שנאמר "ורצח גואל הדם את הרוצח יכול מיד: ת"ל "עד עמדו לפני העדה למשפט ורבי יוסי ורבי עקיבא האי "עד עמדו לפני העדה למשפט מאי דרשי ביה: הדוא מיבעי ליה לכדתניא רבי עקיבא אומר "מנין לסנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש שאין ממיתין אותו עד שיעמוד בב"ד אחר: ת"ל עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד בב"ד אחר ת"ל "אם יצא יצא הרוצח" אין לי אלא במזיד, בשוגג מניין ת"ל אם יצא יצא מ"מ (ב) "(והתורגו) במזיד נהרג, בשוגג גולה: לא קשיא הא כמאן דאמר אמרינן דברה תורה, כלשון בני אדם הא כמאן דאמר לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם כלשון בני אדם אמר אביי *מסתברא כמ"ד דברה תורה כלשון בני אדם שלא יהא סופו חמור מתחלתו: מה תחלתו במזיד נהרג בשוגג גולה אף סופו במזיד נהרג בשוגג גולה, תני חדא אב שהרג, בנו נעשה לו גואל הדם ותניא אידך "אין בנו נעשה לו גואל הדם לימא הא דר' יוסי הגלילי והא ר"ע: ותסברא בין למ"ד מצוה בין למ"ד רשות מי שרי *והאמר רבה בר רב הונא וכן תנא דבי רבי ישמעאל "לכל אין הבן נעשה שליח לאבין להכותו ולקללתו "חוץ ממסית שהרי אמרה תורה "לא תחמול ולא תכסה עליו אלא לא קשיא "הא בבנו והא בבן בנו: מתני' "אילן שהוא עומד בתוך התחום ונופו נוטה חוץ לתחום או עומד חוץ לתחום ונופו נוטה בתוך התחום הכל הולך אחר הנוף: גמ' ארמינהי אילן שהוא עומד (ג) (בתוך הפנים) ונוטה לחוץ או עומד בחוץ ונוטה לפנים: מכנגד החומה ולפנים, כלפנים, מכנגד החומה ולחוץ, כלחוץ מעשר אערי מקלט קא רמית? מעשר בחומה תלה רחמנא ערי מקלט בדירה תלה רחמנא: בנופו מתדר ליה, ארמי מעשר אמעשר *דתניא "בירושלים הלך אחר הנוף הלך אחר הנוף אמר רב כהנא לא קשיא הא ר' יהודה והא רבנן דתניא ר'

א) נכתבות לא: קדושין יז: וש"נ) ב) נ"ל בפנים כך ליתא בהגהה דמע"ס פ"ג מ"ו

[ע"ל שהוא עומד וכו' ונוטה לפנים וכו']

סח ה מיי' פ"ו מהל' רוצח הל"ג וכל"מ סמג עשין פט טו: סט ו ז מיי' שם פ"מ הלכה יא סמג שם: ע ח מיי' פי"ג מהלכות שמיטין ויובל הלכה ד סמג עשין קלה:

עא ם מיי' פ"מ מהלכות רוצח הלכה ה: עב ימיי' שם פ"ב הל"י: עג כ מיי' שם הלכה יא: עד ל מיי' שם פ"מ הל"ו: עה ם מיי' פ"ב מהל' ממרים הל"יד סמג לאוין ריג עו"ש יו"ד סי' רמא סעיף ה: עו ג מיי' שם: עז ם מיי' פ"מ מהלכות רוצח הלכה ג: עח ע מיי' שם פ"מ הלכה יא:

[ועיל יא:]

רבינו חננאל

כי פליגי אליבא דרבי יהושע מאן דאמר מתה כרבי יהושע דליבר קרבנותיו כשרין (כתי עכשיו) [כתי ועכשיו] מת ובאן דאמר בטלה אמר לך עד כאן לא מכשר רבי יהושע התם אלא משום דכתיב ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה אפילו חללין שבו תרצה אבל הכא אפילו רבי יהושע מודה דבטלה כתינה: נגמר דינו בלא כהן גדול ואח"כ נתמנה כ"ג וסי שהרג כ"ג וכ"ג שהרג אינו יוצא משם לעולם ח) לא לעדות מצות ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות ואפילו כל ישראל צריכין לו כיואב כו': א"ר יהודה אמר רב שתי טעיות טעה יואב כו': ירושלמי רבי יוחנן שלח לרבנן דתמן תרין מילין אתון אמרין בשם רב (ולי) [ולית] אינון כן אתון אמרין בשם רב לא תתירו ביפת תואר אלא בעילת ראשונה ואני אומר לא ראשונה ולא אחרונה אלא אחר כל המעשים שנאמר ואחר כן תבא אליה ובעלתה ותוב אמרתו כי טעה יואב ותחזיק בקרנות המזבח ואין חקרנות קולטות אלא נגו ולא נג שבשילה קולט אלא נג בית העולמים קולט ואני אומר לא הקרנות קולטות ולא הנג קולט לא של שילה ולא של בית העולמים ואינן קולטות אלא ערי מקלט בלבד. ואפשר יואב תחכמוני ראש השלשים היה טועה בדבר זה אלא לסנהדרין סרח אשר טומב יהרג בבית [דין] שירשוהו בניו דתנן הרוגי כ"ד נכסידן ליורשין הרוגי סלטות נכסיהן למלך מיד אמר

נוסח אחר

ר' אחאי בשם רבנן דגלילא דר' אחאי בשם רבנן דגלילא

נוסח אחר

נוסח אחר

נוסח אחר

נוסח אחר

נוסח אחר

נוסח אחר

תוספות

הגהות הב"ח (ה) גם' אין לו גואל הדם: (כ) שם רבי אליעזר אומר עד עמדו. כ"ג ריש דקא ולא יתות סדולת עד עמדו וגו': (ג) רש"י ד"ה מגרש וכו' ומדוחס ממון לעיר אלפים אמה וכתב מקר: (ד) ר"ח אין לו וכו' לענין ב"ל ותות ו' נמחק: (ה) תוס' ד"ה אין לו וכו' אמרינן דגנון לא נתקדש ות"ל מי הוי מעשר שני וכו' וי"ל דמיירי שעשאן מכהן מוטעין וכו' כלאיו עומדין בחוץ וכו' ובוד ר"ל וכו' ואויר ירושלים וגגה שוין לקדש הס"ד:

הגהות הגר"א [א] גמ' וכל אדם אין מיכון כנ"ל: [ב] שם וכהוגנו. נמחק (וכן ליתא בדפוסים ישנים): [ג] שם עומד בפנים כנ"ל:

גליון הש"ס רש"י ד"ה עשה יואב וכו' ולא מעל מזבחי. פי' יומא דף סג ע"א בר"ש ד"ה ולא מעל מזבחי ונ"ש: בר"ח ה"ג ולא וכו' ואינו מוזהר על כנדו. פי' בזבחים בלא"ת פרשת תולדות:

[מדרש ר"ג מ"ו]

[ע"ל דתנן ס"ג מ"ו דמעכרות]

[ע"ל אם בן מיי' פ"ה מהל' רוצח הלכה יג סמג עשין פט: סו ד מי' שם פ"ו הל' ד וסי"ג מהל' שמיטין הל"ג סמג עשין קלה:

[ע"ל אם בן מיי' פ"ה מהל' רוצח הל"ג וכל"מ סמג עשין פט טו: סט ו ז מיי' שם פ"מ הלכה יא סמג שם: ע ח מיי' פי"ג מהלכות שמיטין ויובל הלכה ד סמג עשין קלה:

[ע"ל תא סלת קדמה לאמה]

[ע"ל כה: ערכין לג: תוס' ד"ה] *[פטרדלימה:]

[כילקוט ליתא וכן כ"מ ליתי' והתניא בסוד וכו']

[פי' תוס' סוטה כד. ד"ה וכי יומנו וכו' מס שכתבו בסוף דברים והוס' ממנות יח: ד"ה מלי כו']

[ע"ל דתנן]

[מדרש ר"ג מ"ו דמעכרות]

[ע"ל אם בן מיי' פ"ה מהל' רוצח הל"ג וכל"מ סמג עשין פט: סו ד מי' שם פ"ו הל' ד וסי"ג מהל' שמיטין הל"ג סמג עשין קלה:

[ע"ל שהוא עומד וכו' ונוטה לפנים וכו']

אימור דשמעת ליה לרבי יהודה (ה) לחומרא. ולריך עיון מנא ליה דלא אמרינן גם להקל וי"ל דמסברא אית ליה דלא פליגי רבי יהודה ורבנן כולי האי כי אם בחומרא בעלמא: **גבי** מעשר לחומרא עיקרו בחוץ וטופו בפנים כי היכי דבטופו לא מצי פריק כו'. פי' לא אזליין בתר טוף לקולא לומר דכי היכי דבטופו דבפנים מצי אכיל בלא פדייה הכי נמי בעיקרו מבחוץ מצי אכיל ליה בלא פדייה אלא לחומרא דוקא לומר דלא מצי פריק ליה בעיקרו ומשמע דפשיטא ליה דבטוף גופיה מצי אכיל דהא דשדינן עיקר בתר טוף לחומרא מ"מ טוף לא שדינן בתר עיקרו גם לחומרא:

מר סבר עיקרו הוי דרגא כו'. קלא קשה מנא ליה לאפלוגי רבנן ארבי יהודה בהא ויש לומר דמשמע מתוך הברייתא דפליגי (ם) לרבי יהודה בתרתי בין במעשר בין בערי מקלט מדנקט ערי מקלט גבי ירושלים:

רב אמר מאי אחר הנוף. פי' רב אמר (ו) למידק הא דפרכינן אלא עיקרו בפנים וטופו לחוץ הכא נמי דבעיקרו מצי קטיל וקאמר דאף אחר הנוף קתני מתני' דגם אחר הנוף אזלינן היכי דהוי חומרא (ב) כמו דעיקרו בחוץ וטופו בפנים דשדינן עיקרו בתר טופו ואף בעיקר לא מצי קטיל וה"ה דאזלינן בתר עיקרו למיסדייה טופו בתר עיקרו לחומרא כגון בעיקרו בפנים וטופו לחוץ דאף בטופו לא קטילינן דאזלינן בתר עיקרו וקשה דא"כ כי היכי דקתני הולך אחר הנוף דהיינו אף אחר הנוף ה"ה דהוה מצי למתני (ג) הכל הולך אחר העיקר ועוד קשה דהא לעיל גבי מעשר כי קאמר דאזלינן בתר הנוף לחומרא משמע דמכל מקום פשיטא ליה דדין נוף עצמו לא היה בטל כלל דלא שדינן ליה בתר עיקרו כדפרישית לעיל ולכך ניחא פירוש הר"ם דודאי דין נוף עצמו לא היה בטל לעולם גם לחומרא כדפירשתי והכי קאמר אף לאחר הנוף שדינן ליה עיקר לחומרא (מ) כמו עיקרו בחוץ וטופו בפנים כי היכי דטופו אלא בעיקר נמי לא מצי קטיל בעיקר דין עצמו כגון דעיקרו בפנים וטופו בחוץ אע"ג דבטופו מצי קטיל כדפירש דלעולם יש לו לנוף דין עצמו גם להקל מכל מקום דעיקר מבפנים לא מצי קטיל דלא שדינן העיקר בתר הנוף לקולא רק לחומרא אבל הקונטרס פירש אף אחר הנוף משום דבכולי הש"ס שדינן לנוף בתר העיקר אלמיריך למימר הכא גבי מקלט דזימנין דשדינן עיקר בתר הנוף לחומרא לפי זה ניחא קשה הא דנקט אחר הנוף טפי מאחר העיקר מיהו גם זה קשיא דהא לענין מעשר לא שדינן לעולם בתר עיקרו כדפ"ל לכך ניחא (נ) לפי' הר"ם:

פלכו קולטו. קשה דהא אמרינן כבר גולה מפלך [לפלך] ועוד הא קאמר בן לוי גולה מעיר לעיר ויש לומר דאם גולה מעיר לעיר יהיה רשאי לילך בכל העיר ובתחומיה ואם יגלה לפלכו פלכו קולטו בו שלא יצא משכונה לשכונה" מעלים

עיקרו ולא מצי קטיל בטופו ומשום דבכולי גמרא שדינן נוף בתר עיקר אלמיריך הכא למימר דלענין מקלט זמנין דשדינן עיקר בתר נוף לחומרא:

מתני' הרג בתוכה העיר. רוצח שגלה לעיר מקלט וחזר והרג בתוכה העיר בשוגג: גולה משכונה לשכונה. בתוך העיר כי מן העיר אינו רשאי לצאת מפני רציחה דאשכונה: **ובן לוי.** שהוא מיושבי העיר והרג בשוגג גולה מעיר לעיר שהוא רשאי לצאת מן העיר שלא גלה שם:

גמ' ושמתי לך בחייך. כלומר הקב"ה ברוך הוא למשה שיזכה למלוה זו בחייו שהכדיל שלש ערים: מקום (ו) ממקומך. שהרג מחנה לויה קולטת ואף ערי מקלט יהיו ערי לויה: פלך. מדינה (ז): מאי קרא. דפלכו קולטו ודמתני' נמי דקתני גולה משכונה לשכונה: בעיר מקלטו. קרא יתירא הוא דמאי למכתב כי שם שם יצא: **מתני'** אם תמרו לו תעפ"ב. אנו רוצים לכבדך יקבל מהם: מעלים

*) [נע"ק שהרי משנה היא]

בפירוש משניות סוף פ"ג דמעשרות ומשלא מצאתי מה שכוון רש"י בתיבת שנכנס ודוק שם היטב: (ה) ד"ה אמר רבא וכו' ולמימר כי היכי דבטופו מצי כו' וכי הך קולא ניח ליה לר' יהודה וכו' כדקאי קאי כסי"ד: (ו) ד"ה מקום ממקומך. נ"ב עי' נזכתים דף קיז ע"ב: (ז) ד"ה פלך מדינה. נ"ב עי' שם: (ח) הוסי' ד"ה תימור וכו' לר' יהודה גבי מעשר לחומרא: (ט) ד"ה מר סבר וכו' דפליגי תר' יהודה בהרתי וכו' בערי מקלט מדנקט ירושלים בגת נפש בפשיה הש"ד: (י) ד"ה רב אמר וכו' הנוף כו' פי' רב אמר הא דהכרכין וכו' הכי נמי דנעיקרו: (כ) בא"ד היכי דהוי חומרא כגון בעיקרו בחוץ וכו' הוא הדין כל"ל ואות ו' נמחק: (ל) בא"ד הוא הדין דהוה מצי למיתני הלך כל"ל ותיבת הכל נמחק: (מ) בא"ד עיקר לחומרא כגון עיקרו בחוץ וכו' כי היכי דבטופו לא מצי וכו' מכל מקום בעיקר מבפנים: (נ) בא"ד פי' הר"ם כל"ל ואות נ' נמחק:

הגהות הגר"א [א] רש"י ד"ה בתוכו וכרייתא בשוס קו על מלת וכרייתא (כלומר דמתניתין היא. אבל מלינו בכ"ג בכ"מ ברש"י ות"ס ועי' ביטה מקובצת ב"ק עה ע"ב):

עט א מיי' פ"ז מהלכות מעשר שני הלכה טו וטו"ש בכ"מ:
פ ב ג מיי' פ"ז מהל' רוצח הלכה ה סמג עשין מט מו:
פא ד מיי' שם הלכה ז:

מהרש"א

◇ תבלות "מעשר" ו"ערי מקלט"

* קאי אעיקרו בפנים וטופו בחוץ

רבינו חננאל

נוטל

רוצח שגלה לעיר מקלט וחזר והרג בשוגג עיר

דתני בשקים שהרא נוטה לרבנן. ודתינן איסור דשמעת ליה לר' יהודה דאזיל בתר הנוף לחומרא כו' כדפרש ופשיטה היא: אבר רבא אי קאי בעיקרו ועיקרו לפנים מן התחום דברי הכל לא מצי קטיל ליה דקלטיה עיקרו קאי בנופו ורוא חוץ לתחום ויכול להורגו בדבר הנזרק דברי הכל מצי קטיל ליה כי פליגי במהרי עיקרו דרגא לנופו לעולם משם להרגו ר' יהודה סבר [דוי] עיקרו דרגא לנופו דאחר הנוף אזלינן ורבנן סברי לא. רב אשי אבר מאי אחר הנוף דקתני הכל אנא נוטה (אף)[ואף]אחר הנוף ה)

ה) אזלי ר"ל דחזינן מנה נוטה אחלין ומה שנוטה לפנים ודאי קולט בין עיקר בין נוף ועוד אזלינן לחומרא אף אחר הנוף דאם הגוף נפנים אף בעיקר שבחוץ קולט. וכפי' הר"ם נתוס':

[עי' תוס' זבחים קיז. ד"ה עיר]

הגהות הב"ח

(א) גב' אמר רבה קאי בעיקרו וכו' קטיל ליה קאי: (ב) שם בחייך מקום ממקומך אחר ימים וכו' ישראל גולין במדבר לשון גולין למקנה ליה. נ"ב דדרש לך דמתם לפניו ולאחריו לך מקום שמעמ מקום שהוא שלך דהיינו מתנה לויה: (ג) שם שקלטתו כבר ביזנה בו הוא סוף גמרא ואח"כ מתחיל המשנה דוגמא: (ד) רש"י ד"ה עיקרו בפנים וכו' מקודם שנכנס. נ"ב עי' בתוי"ט

[קל"ש הגה מהגה סוף]

[עי' תוס' זבחים קיז. ד"ה עיר]

מעלים

מעלים

מעלים